

بازار گواهی راستین (RCM)

سیستم مکمل بانکداری راستین

بیژن بیدآباد^۱

چکیده

در بانکداری راستین از ابزارهای مالی جدیدی تحت عنوان گواهی راستین و اوراق مبادله راستین استفاده می‌شود. بازار گواهی راستین شرایط لازم برای معامله و انتقال این ابزارها را مبتنی بر فن آوری اطلاعات و سیستم‌های یکپارچه ذیل بانکداری راستین فراهم می‌نماید. این بازار در شبکه جهانی اینترنت برای دارندگان حساب‌های بانکی الکترونیکی قابل استفاده است.

کلیدواژه: بانکداری اسلامی، بانکداری راستین، مشارکت در سود و زیان، سامانه معاملات الکترونیکی، گواهی راستین، بازار برپیشخوان، بازار ثانویه

مقدمه

نرم‌افزارهای مبتنی بر وب برپیشخوان^۲ (OTC) در حال حاضر به عنوان بازارهای خرید و فروش اوراق بهادار و ابزار مشتقه مالی مورد استفاده فراوان دارند. واسطه‌گری مالی بین وام‌دهنده و وام‌گیرنده نیز به عنوان یک شیوه تجاری از طریق نرم‌افزارهای مبتنی بر وب نیز در بازارهای مالی جای خود را باز نموده است. برای مثال در روش زوپا^۳ وام‌دهنده منابع خود را عرضه و وام‌گیرنده اقدام به دریافت وام از طریق واسط (شرکت زوپا) می‌نماید. غالب این شبکه‌ها آنلاین بوده و عملیات تسویه را به صورت آنی انجام می‌دهند. مسلماً مسائل حاشیه‌ای ناشی از تضمینات و وثائق و نکول از انجام تعهدات در وام‌های بزرگتر یا تعهدات ناشی از ابزار مالی مشتقه منجر به عدم کارایی این نوع سیستم‌ها خواهد شد. بانکداری راستین^۴ ضمن رفع نقیصه فوق چارچوبی برای استقرار بانکداری اسلامی واقعی است که نه تنها معضلات بانکداری موجود را برطرف می‌کند، بلکه با بکارگیری ابزارهای مالی نوینی نظیر گواهی‌های راستین و اوراق مبادله راستین سبب کارایی بسیار زیاد بانک‌ها در توسعه فعالیت واسطه‌گری مالی خواهد شد. سامانه بازار گواهی راستین

<http://www.bidabad.com>

bijan@bidabad.com

^۱ دکتر بیژن بیدآباد، مشاور ارشد بانکداری اسلامی، بانک ملی ایران

^۲ Over The Counter (OTC)

^۳ <http://uk.zopa.com/>

^۴ مستندات بانکداری راستین در سایت <http://www.bidabad.com> قابل دسترس است.

(RCM)⁵ سامانه مبتنی بر وب برای معامله انواع گواهی‌های راستین و اوراق مبادله راستین می‌باشد که توسط بانک عامل تأسیس و مدیریت می‌شود. بازار گواهی راستین عملاً زیرساخت الکترونیکی برای معاملات این اوراق دیجیتال را در قالب عملیات بانکداری راستین فراهم می‌نماید. این بازار هم به عنوان بازار اولیه و هم به عنوان بازار ثانویه می‌باشد. این سامانه در بانک ملی ایران نصب گردیده است.⁶

بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین PLS

بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین یکی از بخش‌های اصلی بانکداری راستین است. بانک به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار برای تأمین تمام یا قسمتی از منابع مالی مورد نیاز طرح سرمایه‌گذاری مجری، منابع سپرده‌گذار را طبق ضوابط مدون در اختیار مجری قرار می‌دهد تا مجری با استفاده از این منابع نسبت به اجرای طرح‌نامه خود اقدام و سود یا زیان ناشی از اجرای طرح به نسبت سرمایه و مدت مشارکت بین طرفین تقسیم شود. در ازاء سپرده‌گذاری سپرده‌گذار بانک از طریق بازار گواهی راستین اقدام به تحویل گواهی راستین به صورت دیجیتال به نام سپرده‌گذار می‌نماید و سپرده‌گذار می‌تواند گواهی خود را در بازار گواهی راستین به غیر منتقل یا واگذار نماید. در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین نرخ بازدهی حاصل از سرمایه‌گذاری منابع سپرده‌گذاران با حذف سود ثابت و بر اساس سود مبتنی بر بازدهی بخش حقیقی اقتصاد محاسبه و تعیین می‌گردد. در پایان طرح، سود و زیان یا نتیجه قرارداد حاصل از طرح از طریق بازار گواهی راستین به آخرین دارنده گواهی راستین پرداخت می‌شود.

سیستم پایه مشارکت در سود و زیان راستین (PLS) فرآیند اصلی و قواعد و ضوابط کلی بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین را تشکیل می‌دهد. زیرسیستم‌های مالی مشارکت در سود و زیان راستین اشاره به روش‌های تأمین مالی مشخص با هدف تأمین منابع نیازها یا خدمات خاص مالی دارد. زیرسیستم‌های مالی تحت ضوابط کلی سیستم پایه (PLS) و شامل موارد متنوعی است.

گواهی راستین

گواهی‌های راستین نام مجموعه گواهی‌های طراحی شده در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین است که در سیستم پایه یا زیرسیستم‌های مالی آن طبق ضوابط بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین تعریف و صادر می‌شوند. این گواهی‌ها برگه‌هایی با نام و یا بی نام و قابل انتقال به غیر و قابل خرید و فروش از طریق وب سایت بانک بوده و به قیمت اسمی و برای مدت انجام طرح منتشر می‌شوند. دارندگان گواهی راستین به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در سود یا زیان حاصل از اجرای طرح مربوط شریک می‌باشند. تعیین قیمت معاملاتی این گواهی‌ها برحسب مکانیزم عرضه و تقاضا در بازار گواهی راستین است. انواع گواهی‌های راستین و ویژگی آنها براساس نوع مشارکت در سیستم پایه یا زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین با توجه به نوع طرح و دارایی مورد استفاده طبق ضوابط بانکداری راستین خواهد بود:

- سیستم پایه (PLS)⁷: گواهی مشارکت، و گواهی پذیره.

⁵ Rastin Certificate Market (RCM)

⁶ <http://pls.bmi.ir/>

⁷ Profit and Loss Sharing (PLS)

- تأمین مالی جعاله (JFS)^۸: گواهی آتی.
- تأمین مالی مضاربه (MFS)^۹: گواهی مضاربه و گواهی مضاربه ادواری.
- تأمین مالی مقاسطه (IFS)^{۱۰}: گواهی مقاسطه عادی و گواهی مقاسطه اجاره و گواهی مقاسطه مشارکت.
- تأمین مالی اجاره (RFS)^{۱۱}: گواهی های مشارکت رهنی، مشارکت رهنی ادواری، مضاربه رهنی، مضاربه رهنی ادواری، مزارعه رهنی، مزارعه رهنی ادواری، مغارسه رهنی، مغارسه رهنی ادواری، مساقات رهنی، مساقات رهنی ادواری، استصناع رهنی، استصناع رهنی ادواری و گواهی اجاره.
- تأمین مالی امانی (BFS)^{۱۲}: گواهی امانت.

بیژن بیدآباد، ژینا آقابگی، مهستی نعیمی، آذرنگ امیراستوار، سعید صالحیان، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدیزاده چله‌بری، بیژن حسین پور، سعید شیخانی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی پور، نادیا خلیلی ولائی. (کتاب) طرح تفصیلی بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، ۱۳۸۷. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-pls.pdf>

⁸ Joalah Financial Sharing (JFS)

روشی است که بر اساس آن بانک بنا به تقاضای خریدار منابع مالی مورد نیاز (سرمایه در گردش) مجری (تولیدکننده) را از محل منابع سپرده‌گذار یا منابع تأمین شده توسط خریدار تأمین و به منظور تولید محصول مورد نظر خریدار در اختیار مجری قرار می‌دهد.

بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، ابوالفضل هزاوه، علیرضا شفیعی، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدیزاده، علی حیات‌داودی، بیژن حسین پور، سیدعلی حسینی، اکبر شالی، محمد کاشفی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی پور، علی کوثری، باقر عین‌اله زاده، مجید ناصری، مهستی نعیمی، نادیا خلیلی ولائی، شاکری. (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی جعاله (JFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۸۹. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-jfs.pdf>

⁹ Mudarabah Financial Sharing (MFS)

نوعی مضاربه است که در آن بانک طرح‌نامه مجری در امر تجارت را به سپرده‌گذاران معرفی و منابع لازم را برای انجام عملیات مضاربه تجهیز و در اختیار مجری قرار می‌دهد.

بیژن بیدآباد، ژینا آقابگی، آذرنگ امیراستوار، ابوالفضل هزاوه، علیرضا شفیعی، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدیزاده، علی حیات‌داودی، بیژن حسین پور، سید علی حسینی، اکبر شالی، محمد کاشفی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی پور، علی کوثری، باقر عین‌اله زاده، مهستی نعیمی، نادیا خلیلی ولائی، شاکری. (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی مضاربه (MFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۸۹. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-mfs.pdf>

¹⁰ Installment Financial Sharing (IFS)

سپرده‌گذار از طریق بانک با تأمین بخشی از منابع مالی مشارکت اقدام به تأمین مالی مجری نموده و تا مدت مشخص سهم شرکت خود از مشارکت را بصورت اقساط از مجری دریافت می‌نماید و نهایتاً مورد مشارکت تماماً به مالکیت مجری درآمده و مشارکت خاتمه می‌یابد.

بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی مقاسطه (IFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS). اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۰. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-ifs.pdf>

¹¹ Rent Financial Sharing (RFS)

مجری بخشی از دارایی بنگاه اعم از اجاری، موات و مولد خود را در قبال دریافت منابع از سپرده‌گذار به مالکیت موقت وی درآورده و سپس آن را به رهن می‌گیرد و از محل رهنه بازده دارایی را به میزان سهم‌الشرکه خود دفعاتاً در سررسید یا به صورت ادواری به سپرده‌گذار پرداخت می‌کند.

بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی اجاره (RFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS). اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۰. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-rfs.pdf>

¹² Bail Financial Sharing (BFS)

استفاده از سپرده سپرده‌گذار توسط مجری جهت تولید کالای معین و تحویل آن یا پرداخت وجه ناشی از فروش کالا در سررسید مشخص به سپرده‌گذار است.

- تأمین شخصی راستین (RPS)^{۱۳}: گواهی‌های تأمین اجتماعی، گواهی تأمین شخصی و گواهی تأمین مستمری.
- تکافل اجتماعی راستین (RST)^{۱۴}: گواهی تکافل و گواهی قرض.

اوراق مبادله راستین (RSB)^{۱۵}

اوراق بهادار دیجیتال است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و زمان آنها هر دو به یک اندازه است. متبادل ناشر اوراق بوده و به میزان ارزش اسمی آن به مبادل بدهکار است و باید در سررسید اول به دارنده اوراق (مبادل) بپردازد. متبادل متعهد است تا به اندازه بدل و زمان آن مبدل را به همان میزان و زمان آن (یا ترکیبی از زمان و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب زمان بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای زمان و مبلغ مبدل باشد)، در اختیار مبادل قرار دهد و در سررسید دوم مبادل متعهد می‌شود تا مبدل را به متبادل پرداخت نماید. در این اوراق از نرخ بهره استفاده نمی‌شود. اوراق مبادله راستین می‌تواند در چهار نوع کلی اوراق مبادله راستین بانک مرکزی، اوراق مبادله راستین خزانه، اوراق مبادله راستین بانکی و اوراق مبادله راستین تجاری و بصورت ریالی و ارزی صادر می‌شود.

گردش عملیات در بازار گواهی راستین (RCM)

بطور کلی بازار گواهی راستین (RCM)^{۱۶} از بخش‌های زیر تشکیل می‌شود:

بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تأمین مالی امانی (BFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-bfs.pdf>

¹³ Rastin Personal Security (RPS)

صندوق‌های مستمری خصوصی و دولتی وفق ضوابط بانکداری راستین تأسیس می‌گردد. افراد و همچنین کارگاه‌ها نسبت به مستخدمین خود می‌توانند بخشی از مبالغی که بر اساس قوانین و مقررات حاکم بر بیمه تأمین اجتماعی پرداخت می‌نمایند را به صندوق‌های مستمری موضوع تأمین شخصی راستین واریز و از مزایای آن برخوردار شوند.

بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تأمین شخصی راستین (RPS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-rps.pdf>

¹⁴ Rastin Social Takaful (RST)

اشخاص خیر می‌توانند منابع خود را برای امور خیریه یا عام المنفعه نزد بانک سپرده‌گذاری کنند تا بانک منافع یا اصل یا اصل و منافع سپرده‌گذاری را در قالب بیمه تکافل اجتماعی از طریق حواله به تقاضای شخص خیر بطور بلاعوض یا به صورت قرض در اختیار افراد ضعیف لازم‌الحمايه قرار دهد.

بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تکافل اجتماعی راستین (RST)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-rst.pdf>

¹⁵ Rastin Swap Bond (RSB)

بیژن بیدآباد، امیر عباس سیاهپوش، مهتاب میرزایی قاضی، سمیه الجبوری، زینب غلامی، امیر شریفی، امیر شمس، شهرام اکبرزاده. (کتاب) طرح تفصیلی گواهی قرض الحسنه پس‌انداز، بانک قرض الحسنه مهر ایران، ۱۳۸۹.

<http://bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh-bi-vam.pdf>

<http://bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh.ppt>

بیژن بیدآباد، امیر عباس سیاهپوش، مهتاب میرزایی قاضی، سمیه الجبوری، زینب غلامی، امیر شریفی، امیر شمس، شهرام اکبرزاده. (کتاب) طرح تفصیلی گواهی قرض الحسنه پس‌انداز با گواهی امتیاز حق وام، بانک قرض الحسنه مهر ایران، ۱۳۹۰.

<http://bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh-ba-vam.pdf>

۱- **پورتال اطلاع رسانی:** در این بخش اطلاعات مربوط به وضعیت خرید و فروش گواهی‌های راستین و اوراق مبادله راستین ارائه می‌گردد. اطلاعات شامل آخرین قیمت و تعداد گواهی‌ها و اوراق معامله شده و همچنین اطلاعات مربوط به وضعیت شعب مشارکت در سود و زیان راستین شامل ترازنامه، صورتحساب سود و زیان و سایر صورتهای مالی شعبه جهت اطلاع مشتریان ارائه می‌گردد. در بخش پورتال اطلاع رسانی معرفی و راهنمای نحوه کار با سامانه، بخش‌های تشکیل دهنده آن و چگونگی عضویت و ورود به سامانه تشریح می‌گردد. مطالب این بخش دارای تنوع و گستردگی خواهد بود و به گونه‌ای است که پاسخگوی اعظم سوالات مشتریان در خصوص سیستم مشارکت در سود و زیان راستین می‌باشد.

۲- **ثبت نام و عضویت:** برای ورود و استفاده از خدمات سامانه، مشتری بایست بر اساس نوع خدمت مورد نظر (فروش یا خرید یا هر دو یا انتقال) نسبت به تکمیل فرم اقدام نمایند. مشتریانی که درخواست استفاده از خدمات خرید یا فروش به صورت توأم را در سامانه دارند، بایست ضمن تأیید و امضای (الکترونیکی) شرایط و مقررات خرید و فروش الکترونیکی گواهی یا اوراق مبادله راستین، نسبت به افتتاح حساب سپرده به میزان خرید مورد نظر بعلاوه کارمزد متعلقه اقدام نمایند. مشتری پس از تکمیل فرم و افتتاح حساب و ورود اطلاعات در سیستم رایانه کد شناسایی منحصر بفردی دریافت خواهد کرد. مشتری پس از ورود به سایت اینترنتی بازار گواهی راستین، به بخش ثبت نام و عضویت وارد شده و کد شناسایی فوق الذکر و آدرس پست الکترونیکی خود را وارد می‌نماید. سپس نام و کد کاربری اختصاصی مشتری به آدرس پست الکترونیکی وی ارسال خواهد شد.

۳- **پیشنهاد خرید/فروش:** مشتری جهت ارائه پیشنهاد خرید نام و کد کاربری خود را وارد نموده و پس از تایید شرایط و مقررات خرید و فروش گواهی و کارمزد متعلقه آن اجازه ورود به این بخش را خواهد داشت و آخرین وضعیت گواهی‌های در معرض فروش و اطلاعات مربوط به این گواهی‌ها شامل نوع محصول مرتبط با آنها و نیز آخرین قیمت پیشنهادی را مشاهده می‌نماید. در صورت تمایل به خرید هر یک از گواهی‌ها بر روی گواهی مورد نظر کلیک نموده و آن را وارد سبد خرید خود می‌نماید. پس از انتخاب گواهی، مشتری ملزم به ارائه پیشنهاد قیمت جدید است. قیمت پیشنهادی مشتری بایست از آخرین قیمت مشاهده شده بالاتر بوده تا در لیست پیشنهادات ثبت گردد. سامانه به منظور ایجاد انگیزه بیشتر در مشتریان جهت خرید از این سامانه و ایجاد رقابت بین آنان، امکان اطلاع رسانی از آخرین وضعیت پیشنهادات ارائه شده (شامل بالاترین قیمت و بالاترین تعداد خرید پیشنهادی) در رابطه با گواهی‌های راستین هر یک از طرح‌های در معرض فروش را از طریق پست الکترونیکی برای کلیه اعضا سامانه اینترنتی فراهم می‌آورد. میزان کل خرید مشتری بعلاوه کارمزد متعلقه بر اساس قیمت پیشنهادی او نباید از میزان موجودی حساب او بیشتر باشد. در صورت کسر موجودی پیغام حذف یک یا چند خرید از سبد کالا به مشتری نمایش داده خواهد شد.

پس از تایید و ارسال، یک نسخه از پیشنهاد ارسالی در Outbox مشتری باقی خواهد ماند. حساب مشتری به میزان کل خرید انجام شده بعلاوه کارمزد متعلقه تا زمانی که مشتری در الویت خرید قرار داشته باشد مسدود خواهد ماند. بخش انتخاب محصول با ارائه پیشنهاد مشتری توسط نرم افزار سامانه به روز خواهد شد. مسدود شدن و رفع مسدودی حساب مشتری در صورت حساب مشتری درج گردیده و ایمیلی به Inbox او نیز ارسال خواهد شد.

مشتری جهت ارائه پیشنهاد فروش نیز همانند فرایند فوق نام و کد کاربری خود را وارد نموده و ضمن تایید

¹⁶ Rastin Certificate Market (RCM)

شرایط و مقررات خرید و فروش الکترونیکی گواهی راستین یا اوراق مبادله راستین مجوز ورود به بخش فروش را پیدا می‌کند و سپس اقدام به تکمیل فرم مشخصات گواهی‌ها یا اوراق پیشنهادی برای فروش می‌نماید. بازه زمانی فروش از پیش تعریف شده و مشخص می‌باشد. سامانه مدت یک روز کاری از ساعت ۲۴ الی ۲۴ روز بعد را به وقت تهران در نظر خواهد گرفت. مشتری امکان تعریف بازه زمانی جهت فروش گواهی‌های خود را تا سقف ۱۵ روز خواهد داشت.

ورود شماره سریال گواهی‌های راستین یا اوراق مبادله راستین در این بخش ضروری است. پس از ورود شماره سریال گواهی‌ها یا اوراق سایر اطلاعات مرتبط شامل نوع محصول مرتبط و ارزش اسمی آن و... نمایش داده خواهد شد. سامانه نسبت به کنترل مالکیت شماره سریال گواهی‌ها و اوراق با نام و کد کاربری ورودی توسط مشتری اقدام و در صورت وجود مغایرت پیغام خطا به کاربر نمایش داده خواهد شد. در صورت عدم پیغام خطا کاربر می‌تواند نسبت به تایید و ارسال پیشنهاد فروش اقدام نماید. یک نسخه از پیشنهاد ارسالی در Outbox مشتری باقی خواهد ماند و بخش انتخاب محصول با ارسال پیشنهاد جدید توسط نرم افزار سامانه به روز خواهد شد.

۴- ارتباط فروشنده و خریدار: پس از انقضای مهلت فروش (یک روز برای وضعیت پیش تعریف یا انقضای مهلت تعیین شده از سوی فروشنده) نرم افزار سامانه امکان ارائه پیشنهاد خرید جدید برای گواهی مورد نظر را Disable نموده و آخرین قیمت پیشنهادی را بعنوان قیمت فروش در نظر گرفته و مشتری پیشنهاد دهنده را بعنوان خریدار نهایی گواهی شناسایی می‌نماید و قیمت کل گواهی‌ها بعلاوه کارمزد متعلقه که برابر ۰/۵ در هزار قیمت کل می‌باشد که قبلاً مسدود گردیده به صورت سیستمی از حساب خریدار برداشت شده و به حساب فروشنده واریز می‌گردد. قبل از واریز به میزان ۰/۵ در هزار بعنوان کارمزد بانک کسر می‌گردد. نرم افزار سامانه، مالکیت گواهی‌ها یا اوراق معامله شده را به خریدار منتقل و صورتحساب معامله صورت گرفته را تهیه و به Inbox فروشنده و خریدار ارسال می‌نماید و بخش انتخاب محصول به روز خواهد شد.

۵- ثبت و استعلام: در صورتی که خریدار و فروشنده تمایلی به انجام معامله گواهی‌ها یا اوراق خود در بخش خرید/فروش سامانه اینترنتی را نداشته باشند و به صورت توافقی اقدام به خرید و فروش گواهی و اوراق نمایند، به منظور ثبت انتقال مالکیت گواهی‌ها و اوراق معامله شده بایست از بخش ثبت در سامانه استفاده نمایند. انتقال دهنده نام و کد کاربری خود را در این بخش وارد نموده و پس از تایید و امضای شرایط و مقررات مربوط به انتقال الکترونیکی گواهی‌های راستین و اوراق مبادله راستین و کارمزد متعلقه، شماره سریال گواهی‌ها و اوراق خود را وارد می‌نماید. به محض ورود شماره سریال سایر مشخصات گواهی‌ها و اوراق نمایش داده شده و مالکیت آن با نام و کد شناسایی وارد شده تطبیق می‌شود. در صورت وجود مغایرت، امکان ادامه عملیات انتقال مالکیت میسر نخواهد بود. سپس نام و کد کاربری شخص انتقال گیرنده وارد شده و اطلاعات و مشخصات انتقال گیرنده نمایش داده خواهد شد. در صورت صحت مشخصات شناسنامه‌ای انتقال گیرنده، شخص انتقال دهنده اقدام به تایید و ارسال تراکنش می‌نماید. سپس کارمزد بانک به میزان ۰/۵ در هزار آخرین قیمت معامله شده و ثبت شده از این نوع گواهی‌ها یا اوراق در سامانه، محاسبه و از حساب هر دو طرف انتقال دهنده و انتقال گیرنده کسر و به حساب بانک انتقال می‌یابد و مالکیت گواهی‌ها به صورت سیستمی به انتقال گیرنده منتقل و تغییرات در بانک اطلاعات مشتریان و پایگاه داده سامانه بازار گواهی راستین بروز خواهد شد.

۶- تسویه حساب: در نهایت سود محاسبه شده به حساب آخرین دارنده گواهی که مشخصات او بعنوان مالک گواهی

در سیستم بازار گواهی راستین ثبت شده است، واریز و مراتب از طریق ارسال صورتحساب به اطلاع مشتری می‌رسد. در خصوص طرح‌های مشمول زیان، زیان متعلقه به هر سپرده‌گذار محاسبه و از مبلغ اسمی گواهی کسر و مابقی به حساب آخرین دارنده گواهی واریز می‌گردد و مراتب با ارسال صورتحساب به مشتری به اطلاع وی می‌رسد. تسویه حساب طرح از چند روز پیش از شروع عملیات تسویه حساب از طریق سیستم بازار گواهی راستین به اطلاع مشتریان خواهد شد. پس از شروع عملیات تسویه حساب، امکان معامله گواهی طرح مربوطه در سیستم بازار گواهی راستین Disable شده و تا تعیین وضعیت نهایی طرح از لحاظ سود یا زیان امکان معامله گواهی‌های مربوطه در سیستم میسر نخواهد بود. پس از واریز سود به حساب مشتریان و یا برداشت زیان احتمالی از حساب آنها کلیه سریال‌های مربوط به گواهی‌های راستین طرح تسویه در پایگاه داده بازار غیرفعال شده و سایر جداول و بانکهای اطلاعاتی بازار و شعبه بروز می‌گردد. سریال کلیه گواهی‌های تسویه حساب شده نیز از پروفایل مالک گواهی، حذف خواهد شد.

دستورالعمل عملیاتی و فنی بازار گواهی راستین (RCM)

ماده (۱) اصطلاحات معاملاتی: مشتمل بر تعاریف اصطلاحات بکار برده شده در معاملات گواهی‌های راستین در بازار گواهی راستین می‌شود:

- ۱- **آخرین روز معاملاتی:** آخرین روزی که امکان معامله یک گواهی در بازار گواهی راستین وجود دارد.
- ۲- **ارزش قرارداد:** ارزش کالاهای تعهد شده توسط مجری در زمان تنظیم قرارداد است.
- ۳- **اطلاعیه معاملاتی گواهی:** گزارشی است که برای اطلاع خریداران از وضعیت کالای مورد نظر و مشخصات گواهی برای عموم منتشر می‌شود.
- ۴- **اعلامیه تحویل:** اعلامیه‌ای است که توسط اداره PLS بانک جهت اطلاع خریداران از وضعیت تحویل کالا به آنها ارائه می‌شود.
- ۵- **بیانیه ریسک:** فرمی است که قبل از فعالیت در بازار معاملات باید به امضا خریدار رسیده و حاکی از اقرار شخص مذکور نسبت به آگاهی کامل وی از ریسک موجود در این معاملات می‌باشد.
- ۶- **تحویل:** تسلیم کالاهای موضوع گواهی سررسید شده توسط فروشنده یا مجری به خریدار طبق قراردادهای منعقد شده می‌باشد.
- ۷- **دوره عادی معاملاتی:** دوره زمانی است که در آن معاملات گواهی بر مبنای شیوه‌های تعریف شده در بازار گواهی راستین بانک انجام می‌شود.
- ۸- **حساب عملیاتی مشتری:** حساب بانکی مشتری اعم از خریدار یا فروشنده است که جهت تسویه وجوه توسط بانک مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۹- **دارایی پایه:** ارزش اسمی کالای موضوع گواهی‌های پذیرش شده در تاریخ سررسید می‌باشد.
- ۱۰- **زمان پایانی معاملات:** زمانی است که معاملات گواهی در آن زمان پایان می‌یابد.
- ۱۱- **زمان تسویه:** زمانی است که طی آن عملیات مربوط به تسویه گواهی صورت می‌پذیرد.
- ۱۲- **دوره معاملات:** فاصله زمانی بین اولین لغایت آخرین روز معاملات گواهی تعریف می‌شود.

- ۱۳- **رسید انبار:** سندی است که توسط انبارهای مورد تایید اداره PLS بانک صادر شده و مالکیت شخص را بر مقدار مشخصی از یک کالا گواهی می کند.
- ۱۴- **روز کاری:** تمامی ساعات شبانه روز جهت انجام معامله گواهی روز کاری تلقی شده و تعطیلی در ایام هفته، ماه یا سال بر آن مترتب نیست.
- ۱۵- **سفارش:** دستور خرید خریدار و یا اعلان فروش فروشنده که منجر به قرار گرفتن در شرایط تعهدی خرید برای خریدار، یا فروش برای فروشنده می شود.
- ۱۶- **گواهی آمادگی تحویل:** سندی است که توسط مجری و به منظور آگاهی بانک از آمادگی وی جهت تحویل کالای موضوع گواهی ارائه می شود.
- ۱۷- **بازارگردان:** کارگزار یا معامله گری است که از طرف بانک مأمور می شود تا با رعایت نکات و ضوابط مالی به دادوستد گواهی های راستین به قیمت بازار آزاد اقدام کند.
- ماده (۲) بانک مکلف است تا نسبت به ایجاد سامانه بازار گواهی راستین (RCM) با مشخصات و قابلیت های زیر اقدام کند:**
- ۱- پرداخت الکترونیک از طریق کارت های بانکی عضو شتاب و کارتهای معتبر بین المللی مانند VISA، MASTER، AMERICAN EXPRESS (در صورت توافق و فراهم شدن امکان دسترسی به درگاه کارتهای بین المللی).
 - ۲- امکان حمایت از ارزهای مختلف.
 - ۳- امکان حمایت از زبانهای مختلف.
 - ۴- ارتباط با شبکه های فرابانکی و یک پارچه بین الملل مانند SEPA^{۱۷}، سوئیفت^{۱۸} (SWIFT) و سایر ارائه کنندگان سرویس های پرداخت الکترونیک مانند PAYPAL و پرداخت و تسویه اوراق بهادار عربی^{۱۹} (API) (در صورت توافق با شرکت های صادر کننده کارت و خدمات انتقال وجوه).
 - ۵- استفاده از ACH^{۲۰} برای مبالغ کم و ARTGS^{۲۱} برای مبالغ بالا.
 - ۶- استفاده از شناسه حساب بانکی بین المللی شبا^{۲۲} IBAN و سایر روش های احراز هویت یک پارچه.
 - ۷- سیستم پرداخت الکترونیک
 - ۸- ارتباط با سیستم های انتقال الکترونیک وجوه نظیر سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا) RTGS^{۲۳} سامانه اتاق پایاپای الکترونیکی (پایا) ACH^{۲۴}، شبکه تبادل اطلاعات بانکی (شتاب) و سامانه های تسویه اوراق بهادار الکترونیکی^{۲۵}.
 - ۹- ارتباط با سیستم تسویه اوراق بهادار غیر ربوی^{۲۶} (NSSSS) بانک مرکزی.
 - ۱۰- ثبت و نگهداری اطلاعات دارندگان اوراق، نقل و انتقال مالکیت، عملیات خرید و فروش مجدد گواهی ها و اوراق،

¹⁷ Single Euro Payment Area (SEPA)

¹⁸ The Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)

¹⁹ Arab Payments and Securities Settlement Initiative (API)

²⁰ Automated Clearing House

²¹ Automated Real-Time Gross Settlement (ARTGS)

²² International Bank Account Number (IBAN)

²³ Real Time Gross settlement System (RTGS)

²⁴ Automated Clearing House

²⁵ ScripLess Security Settlement System (SSSS)

²⁶ Non-Usury Scripless Security Settlement System (NSSSS)

احراز هویت دارندگان اوراق، صدور گواهی‌ها و اوراق به صورت الکترونیک و یکپارچگی در اطلاعات گواهی‌ها و اوراق.

- ۱۱- سیستم‌های اطلاع‌رسانی طرح‌های قابل سرمایه‌گذاری.
- ۱۲- ایجاد ویترنیهای الکترونیکی مختلف عرضه گواهی‌های راستین و اوراق بهادار بدون ربا.
- ۱۳- امکان رویت صف خریداران و فروشندگان و قیمت‌های پیشنهادی.
- ۱۴- برگزاری مزایده و فروش نهایی اوراق بهادار بدون ربا بر اساس قیمت‌های رقابتی.
- ۱۵- بازپرداخت اتوماتیک وجوه پس از خارج شدن از لیست مزایده و قبول پیشنهادهای قیمتی بالاتر به منظور شرکت در مزایده.
- ۱۶- یکپارچگی با سایر سیستم‌های مالی داخلی و خارجی و زیرسیستم‌ها در بانکداری یک‌پارچه Core banking
- ۱۷- استانداردهای انتقال داده‌های بین‌المللی.
- ۱۸- عملیات حسابداری ثبت رکوردها، میز کاری مشتری، ره‌گیری رکوردها و مدیریت جریان عملیات^{۲۷}، حسابرسی، پایش، کنترل و بازرسی.
- ۱۹- ارائه گزارش‌های مدیریتی برحسب نیاز سطوح مختلف مدیریتی و کارشناسی و مشتری^{۲۸}.
- ۲۰- مقایسه تطبیقی اوراق مختلف^{۲۹} از نظر سود مورد انتظار، زمان سررسید، اهلیت مجری و سایر مشخصات کیفی موثر بر ریسک و بازدهی.
- ۲۱- مدیریت ریسک سیستم شامل مدیریت ریسک نقدینگی، اعتباری، عملیاتی و بازار.
- ۲۲- طراحی بلوک‌ها و سبد گواهی‌ها و اوراق مالی تعریف شده.
- ۲۳- ارائه ابزارها و خدمات تحلیلی و مهندسی مالی.
- ۲۴- کدینگ گواهی‌ها و اوراق بر اساس استانداردهای بین‌المللی.
- ۲۵- امکان ارتباط معاملاتی با وب‌سایت بانک مرکزی و بانک‌ها و کارگزاران و بورس‌های داخلی و بین‌المللی با تمرکز اطلاعات در پایگاه داده‌های بانک مرکزی.
- ۲۶- بیمه انتقال وجوه از طریق سیستم‌هایی نظیر FDIC^{۳۰} و غیره.
- ۲۷- حمایت از عملیات پرداخت و خرید و فروش توسط موبایل و تلفن و سایر وسائل ارتباطی مشابه.
- ۲۸- تنظیم ابعاد صفحات وب‌سایت^{۳۱} در ابعاد مختلف مانیتورها و گوشی‌های هوشمند بطور خودکار.
- ۲۹- از قابلیت‌های مدیریت محتوا (CMS)^{۳۲} و اتصال به شبکه‌های اجتماعی برخوردار باشد.
- ۳۰- امکان استفاده از سرویس‌های USSD^{۳۳} برای انجام پرداخت‌های مشتری از طریق اپراتورهای مخابراتی فراهم باشد.
- ۳۱- امکان بکارگیری فناوری NFC^{۳۴} در پرداخت‌های گوش‌های موبایل هوشمند فراهم باشد.

²⁷ Workflow Management

²⁸ Report generator

²⁹ Business Intelligence

³⁰ Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC)

³¹ Responsive

³² Content Management System (CMS)

³³ Unstructured Supplementary Service Data (USSD)

³⁴ Near Field Communication (NFC)

ماده (۳) بانک و سپرده‌گذاران می‌توانند در بازار گواهی راستین (RCM) به خرید، فروش یا انتقال گواهی‌های راستین خود به قیمت بازار یا به قیمت توافقی اقدام کنند.

ماده (۴) تمامی عملیات انتقال و خرید و فروش الزاماً باید در وب‌سایت بانک صادر کننده گواهی ثبت شود. بانک موظف است تا تمامی عملیات انتقال و خرید و فروش گواهی‌های راستین را در پایگاه داده‌های خود ثبت و در هنگام لزوم بتواند رهگیری کند.

ماده (۵) مجری همانند سایر اشخاص حقیقی و حقوقی می‌تواند شخصاً به خرید (و همچنین فروش یا انتقال) گواهی‌های راستین صادره برای طرح خود از بازار گواهی راستین بانک اقدام کند.

ماده (۶) بانک می‌تواند از فعالیت موازی بازارگردانان و کارگزاران بورس اوراق بهادار در ارتباط با معاملات گواهی راستین استفاده کند. در این ارتباط بانک موظف است در قبال اجازه‌ای که به بازارگردان یا کارگزار می‌دهد وب‌سایت خود را به گونه‌ای طراحی کند که بازارگردان یا کارگزار جهت انجام معامله گواهی مشتریان خود حتماً از طریق وب‌سایت بانک عمل کند. جزئیات معامله باید در این حالت همانند خرید، فروش و انتقال موضوع ماده (۱۱) در پایگاه داده‌های بانک ثبت شود.

ماده (۷) بازارگردان یا کارگزار می‌تواند جهت پوشش تمام یا بخشی از ریسک گواهی‌های راستین از طریق شرکت‌های بیمه به فروش خدمات بیمه گواهی راستین اقدام کند.

ماده (۸) بانک موظف است بازار اولیه و ثانویه معاملات و انتقال گواهی‌های راستین را در وب‌سایت اینترنتی خود (بازار گواهی راستین) ایجاد کند.

ماده (۹) هنگام هرگونه عملیات خرید، فروش و انتقال قبل از نهایی شدن درخواست خرید، فروش و انتقال صفحه‌ای از وب‌سایت بانک نزد کامپیوتر مشتری باز می‌شود که مفاد قرارداد و تمامی تعهدات لازم برای عمل خرید، فروش و انتقال در آنجا به مشتری ارائه و مشتری موظف است تا با کلیک گزینه «قبول» تمامی مفاد مندرج را قبول کرده و در این حالت صفحه وب‌سایت اجازه انجام معامله را صادر می‌کند.

ماده (۱۰) هر گواهی راستین که در پورتال (بازار اولیه) بانک منتشر می‌شود باید دارای یک شماره سریال یکتا در سیستم بانکی باشد.

ماده (۱۱) عملیات خرید و فروش و انتقال گواهی‌های راستین همگام با جریان انتقال وجه باید در پایگاه داده‌های بانک ثبت شود. از جمله این اطلاعات مشخصات شماره‌های شناسه خریدار و فروشنده، شماره کارت بانکی، شماره‌های حساب‌های بانکی طرفین، شماره‌های کد ملی برای اشخاص حقیقی و کد شناسه ثبتی برای اشخاص حقوقی و سایر شناسه‌های سجلی و ثبتی طرفین، زمان انجام معامله، شماره سریالهای گواهی‌های معامله یا منتقل شده و اطلاعات لوگ سیستم مشتری در زمان انتقال و سایر اطلاعات مشابه می‌باشد.

ماده (۱۲) بانک موظف است با نصب سیستم‌های امنیتی لازم ایمنی مناسب را برای انجام عملیات مشتری فراهم کند. امنیت تعریف شده بایست بر اساس فاکتورهای چندگانه احراز هویت^{۳۵} باشد. فایروالها، حسابرسی مبتنی بر کاربر، شبکه خصوصی مجازی^{۳۶}، تشخیص و جلوگیری از نفوذ^{۳۷}، پالایش محتوای برنامه‌های کاربردی^{۳۸}، حفاظت

³⁵ Multi-Factor Authentication

³⁶ Virtual Private Network (IPsec VPN, SSL VPN)

³⁷ Intrusion Prevention System (IPS)

وب^{۳۹}، رویدادننگاری امن^{۴۰}، مدیریت آسان و امن شبکه^{۴۱}، تیم واکنش به رخدادهای امنیتی^{۴۲}، ارزیابی امنیتی
آزمون نفوذ^{۴۳}، امنیت شبکه و مرکز عملیات^{۴۴} و استانداردها و ملاحظات امنیت اطلاعات در معماری شبکه
اطلاعات بانک مد نظر قرار گیرند.

ماده (۱۳) بانک موظف است برای انجام معاملات ارقام بزرگ از سیستم‌های امنیتی پیشرفته‌تر استفاده کند. تعریف
معاملات ارقام بزرگ بر عهده مدیریت بانک می‌باشد.

ماده (۱۴) بانک با دریافت شماره حساب و کدهای امنیتی مشتری باید تمامی اطلاعات سجلی یا ثبتی مشتری را از
پایگاه داده‌های خود و در صورت لزوم از بانک طرف قرارداد بازیابی کرده و در جاهای در نظر گرفته شده در
صفحه وب بازیابی و درج کند. مشتری در صورت تایید اطلاعات بازیابی شده جهت تایید اطلاعات کاربری بر
گزینه «قبول» کلیک می‌کند.

ماده (۱۵) شناسه مشتری در بانک و شماره حساب در هر مرحله از خرید، فروش و انتقال مبنای احراز هویت مشتری
است. بانک موظف است برای هر مشتری یک شناسه یکتا تعریف کند.

ماده (۱۶) بانک با استفاده از شناسه‌های یکتای بین‌المللی و شماره حسابهای یکتای بین‌المللی موظف است تا سیستم
خود را به گونه‌ای طراحی کند که بتواند با شناسه‌ها و شماره حسابهای بین‌المللی سازگار و از طریق آنها تعامل
مالی با اشخاص داشته باشد.

ماده (۱۷) بانک موظف است تا در وبسایت اینترنتی خود، سیستم گزارش‌گیری مدیریتی را برای سطوح مختلف
دسترسی به صورت پارامتریک برحسب پارامترهای مختلف طراحی کند.

ماده (۱۸) بانک برای درج و ارزیابی اطلاعات طرح‌نامه و مجری صفحات مبتنی بر وب و با رعایت آخرین استاندارد
کامفار طراحی می‌کند. مجریان از طریق این صفحات نسبت به درج اطلاعات خود و طرح‌نامه منطبق با
ورودی‌های کامفار اقدام خواهند نمود. صفحات مزبور باید توانایی تحلیل اطلاعات طرح‌نامه را منطبق با
خروجی‌های کامفار داشته باشند.

ماده (۱۹) بانک اقدام به تأسیس حساب‌های کاربری و صفحات اجتماعی^{۴۵} در شبکه‌های اجتماعی رایج نموده تا
اعلانات و اطلاعات مندرج در سامانه بازار گواهی راستین به صورت خودکار در حساب‌های کاربری و صفحات
اجتماعی در این شبکه‌ها ارسال و درج شود و کاربران و سپرده‌گذاران بتوانند از طریق آن به صفحات خدمات
بازار گواهی راستین (RCM) دسترسی یابند.

ماده (۲۰) هنگام عملیات خرید، فروش و انتقال گواهی در وبسایت اینترنتی بانک ضمن اینکه قبل از نهایی شدن
عملیات تمامی اطلاعات مربوط به قراردادهای متصل به گواهی‌ها را در اختیار خریدار، فروشنده یا انتقال دهنده و
انتقال گیرنده قرار می‌دهد پس از نهایی شدن معامله یا انتقال، یک نسخه از متن تمامی قراردادها و منضمات آنها را

³⁸ Content Filtering

³⁹ Webguard

⁴⁰ Syslog standard for computer message logging

⁴¹ Simple Network Management Protocol (SNMP)

⁴² Computer Security Incident Response Team (CSIRT)

⁴³ Penetration Test

⁴⁴ Network Security and Operation Center

⁴⁵ Fan Page

به صندوق دریافت نامه الکترونیکی خریدار یا انتقال گیرنده ارسال می کند.

ماده (۲۱) بخش های اصلی سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین شامل: پورتال اطلاع رسانی، ثبت نام و عضویت، خرید و فروش، بازار اولیه و ثانویه، ارتباط فروشنده و خریدار گواهی، ثبت و استعلام، درگاه پرداخت، گزارش های مدیریتی، انتقال توافقی، سیستم های رهگیری و سایر قابلیت های لازم می شود.

۱- در پورتال اطلاع رسانی اطلاعات مربوط به تمامی طرح ها و وضعیت آنها و همچنین بازار خرید و فروش گواهی های راستین به عموم عرضه می شود. اطلاعات ترازنامه، صورتحساب سود و زیان و سایر صورتهای مالی مجموعه عملیات مالی مشارکت در سود و زیان راستین شعبه یا بانک مشارکت در سود و زیان راستین در پورتال اطلاع رسانی درج می شود.

۲- در پورتال اطلاع رسانی راهنمای نحوه کار با سامانه، معرفی سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین، بخش های تشکیل دهنده سامانه و چگونگی عضویت و ورود به سامانه تشریح می شود. این بخش باید به گونه ای طراحی شود که پاسخگوی بخش اعظم سوالات مشتریان در خصوص سیستم مشارکت در سود و زیان راستین باشد.

۳- تمامی مشتریان از طریق بخش ثبت نام و عضویت باید اقدام به تکمیل فرم درخواست استفاده از خدمات این سامانه بر اساس نوع خدمت مورد نظر (فروش، خرید یا انتقال) اقدام کنند. مشتریانی که درخواست استفاده از خدمات خرید یا فروش به صورت توأماً را در سامانه داشته باشند، باید ضمن تأیید و امضای الکترونیکی شرایط و مقررات خرید و فروش الکترونیکی گواهی های راستین، قبلاً نسبت به افتتاح حساب سپرده به میزان خرید مورد نظر بعلاوه کارمزد متعلقه آن اقدام کنند.

۴- مشتریان با داشتن یک حساب بانکی الکترونیکی قابل قبول پس از تکمیل فرم و وارد کردن اطلاعات آنها در سیستم رایانه کدشناسایی منحصر بفردی را دریافت خواهند کرد. این کد برای شناسایی آنها در سامانه مذکور مورد استفاده قرار خواهد گرفت. مشتری پس از ورود به وبسایت اینترنتی بازار گواهی راستین بانک، وارد بخش ثبت نام و عضویت شده و کد شناسایی فوق الذکر و آدرس پست الکترونیکی خود را وارد می کند. نام و کد کاربری اختصاصی به مشتری به آدرس پست الکترونیکی مشتری ارسال خواهد شد.

۵- بخش پیشنهاد خرید/فروش مختص به ارائه پیشنهاد خرید/فروش گواهی های راستین می باشد. مشتری جهت ارائه پیشنهاد خرید می بایست نام و کد کاربری خود را وارد کرده که پس از تأیید شرایط و مقررات خرید و فروش گواهی راستین و کارمزد متعلقه آن اجازه ورود به این بخش را خواهد داشت. در این بخش مشتری می تواند آخرین وضعیت گواهی های در معرض فروش و اطلاعات مربوط به این گواهی ها شامل نوع محصول مرتبط با آنها و نیز آخرین قیمت پیشنهادی را مشاهده کند. در صورت تمایل مشتری به خرید هر یک از گواهی ها پس از ورود به بخش خرید سامانه، بر روی گواهی مورد نظر کلیک کرده و آن را وارد سبد خرید خود می کند. پس از انتخاب گواهی، مشتری ملزم به ارائه پیشنهاد قیمت جدید می باشد، قیمت پیشنهادی مشتری باید از آخرین قیمت مشاهده شده بالاتر باشد تا در لیست پیشنهادها ثبت شود.

۶- بانک می تواند در سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین به منظور ایجاد انگیزه بیشتر در مشتریان جهت خرید از این سامانه، امکان اطلاع رسانی از آخرین وضعیت پیشنهاد های ارائه شده (شامل بالاترین قیمت و بالاترین تعداد خرید پیشنهادی) در رابطه با گواهی های راستین هر یک از طرح های در معرض فروش را از طریق پست الکترونیکی برای

تمامی اعضای سامانه اینترنتی فراهم کند. میزان کل خرید مشتری بعلاوه کارمزد متعلقه بر اساس قیمت پیشنهادی او نباید از میزان موجودی حساب او بیشتر باشد. در صورت کسر موجودی پیغام حذف یک یا چند خرید از سبد کالا به مشتری نمایش داده خواهد شد.

۷- پس از تایید و ارسال پیشنهاد از سوی مشتری یک نسخه از پیشنهاد ارسالی در صندوق نامه‌های ارسالی مشتری باقی خواهد ماند.

۸- حساب مشتری به میزان کل خرید انجام شده بعلاوه کارمزد متعلقه آن تا زمانی که مشتری در اولویت خرید قرار داشته باشد مسدود خواهد ماند. بخش انتخاب محصول با ارائه این پیشنهاد جدید از سوی مشتری توسط نرم افزار سامانه به روز خواهد شد. عملیات مسدود شدن و رفع مسدودی حساب مشتری در صورت حساب مشتری درج و به صندوق نامه‌های دریافتی وی نیز ارسال خواهد شد.

۹- مشتری جهت ارائه پیشنهاد فروش نام و کد کاربری خود را وارد نموده و ضمن تایید شرایط و مقررات خرید و فروش الکترونیکی گواهی راستین مجوز ورود به بخش فروش را پیدا می‌کند. با تکمیل فرم مشخصات گواهی‌های پیشنهادی برای فروش مشتری در لیست فروشندگان قرار می‌گیرد.

۱۰- محدوده زمانی فروش از پیش تعریف و مشخص می‌باشد. در حالت از پیش تعریف سامانه مدت یک روز کاری از ساعت ۲۴ الی ۲۴ را به وقت تهران در نظر خواهد گرفت. در حالت مشخص مشتری امکان تعریف یک بازه (محدوده) زمانی جهت فروش گواهی‌های خود را تا سقف ۱۵ روز خواهد داشت.

۱۱- پس از پایان بازه زمانی در صورت انتخاب گزینه تمدید توسط مشتری و عدم فروش گواهی، گواهی مجدداً برای فروش عرضه می‌شود. فروشنده نمی‌تواند تا قبل از پایان بازه زمانی از درخواست فروش خود منصرف شود.

۱۲- وارد کردن شماره سریال گواهی‌های راستین در این بخش ضروری است. پس از درج شماره سریال منحصر به فرد گواهی سایر اطلاعات مرتبط با گواهی شامل نوع محصول مرتبط با آن و ارزش اسمی آن و غیره نمایش داده خواهد شد. در این مرحله سامانه با کنترل مالکیت شماره سریال گواهی‌ها با نام و کد کاربری ورودی مشتری در صورت وجود مغایرت پیغام خطا را به کاربر نمایش خواهد داد و کاربر امکان ادامه عملیات فروش این گواهی را پیدا نخواهد کرد.

۱۳- در صورت عدم دریافت پیغام خطا کاربر نسبت به تایید پیشنهاد فروش اقدام می‌کند. یک نسخه از پیشنهاد ارسالی به صندوق نامه‌های ارسالی به مشتری ارسال خواهد شد. بخش انتخاب محصول با دریافت پیشنهاد جدید توسط نرم افزار سامانه به روز خواهد شد.

۱۴- در بخش ارتباط فروشنده و خریدار گواهی راستین، سامانه امکان ارائه پیشنهاد خرید جدید برای گواهی مورد نظر را غیرفعال نموده و آخرین قیمت پیشنهادی را بعنوان قیمت فروش گواهی در نظر گرفته و مشتری پیشنهاد دهنده را بعنوان خریدار نهایی گواهی شناسایی خواهد کرد. قیمت کل گواهی‌ها بعلاوه کارمزد متعلقه (نیم در هزار قیمت معامله بالمناصفه برای طرفین) که قبلاً مسدود شده به صورت سیستمی از حساب خریدار برداشت و پس از کسر کارمزد بانک مابقی به حساب فروشنده واریز می‌شود. کارمزد بانک در سرفصل مشخص حسابداری بانک ثبت و نگهداری خواهد شد.

۱۵- پس از نقل و انتقال وجوه، نرم افزار سامانه، مالکیت گواهی‌های راستین معامله شده را به صورت سیستمی به

خریدار منتقل نموده و صورت حساب معامله صورت گرفته را تهیه و به صندوق نامه‌های دریافتی فروشنده و خریدار ارسال خواهد کرد. بخش انتخاب محصول با توجه به معامله صورت گرفته به روز خواهد شد.

۱۶- خریدار و فروشنده می‌توانند از طریق بخش ثبت و استعلام در سامانه به صورت توافقی اقدام به انتقال گواهی‌های راستین فی ما بین خود نمایند. سامانه بازار گواهی راستین نقل و انتقال مالکیت گواهی‌های منتقل شده را ثبت خواهد کرد.

۱۷- انتقال دهنده می‌بایست نام و کد کاربری خود را در بخش ثبت وارد کرده و پس از تایید و امضای الکترونیکی شرایط و مقررات مربوط به انتقال الکترونیکی گواهی‌های راستین و کارمزد متعلقه، باید مشخصات گواهی‌های خود شامل شماره سریال آنها را وارد کند. با درج شماره سریال، سایر مشخصات گواهی توسط سیستم نمایش داده خواهد شد و مالکیت آن با نام و کد شناسایی وارد شده به صورت سیستمی مطابقت داده می‌شود و در صورت وجود مغایرت، امکان ادامه عملیات انتقال مالکیت میسر نخواهد بود. سپس نام و کد کاربری شخص انتقال گیرنده وارد شده و سایر اطلاعات و مشخصات انتقال گیرنده به صورت سیستمی نمایش داده خواهد شد. در صورت صحیح بودن مشخصات شناسنامه‌ای/ثبتي شخص انتقال گیرنده، شخص انتقال دهنده اقدام به تایید تراکنش می‌کند. سپس کارمزد بانک به میزان نیم در هزار آخرین قیمت معامله ثبت شده از همان نوع گواهی در سامانه، محاسبه شده و از حساب هر دو طرف انتقال دهنده و انتقال گیرنده بالمناصفه کسر و به صورت سیستمی به سرفصل کارمزد بانک انتقال می‌یابد. انتقال گیرنده همانند انتقال دهنده ملزم به داشتن و ارائه شماره حساب بانکی و شناسه‌های مرتبط با آن می‌باشد که هنگام انتقال باید در صفحه ثبت قابل درج و رویت باشد. در صورت درج شماره حساب، انتقال دهنده ملزم به تایید اطلاعات نمایش داده شده بر صفحه رایانه برای انتقال گیرنده است. پس از انتقال وجه، مالکیت گواهی‌ها به صورت سیستمی به انتقال گیرنده منتقل و تغییرات در پایگاه داده سامانه بازار گواهی راستین اعمال و پایگاه به روز خواهد شد.

تبصره ۵: در صورت عدم وجود معامله قبلی از نوع گواهی مورد انتقال، قیمت اسمی گواهی مبنای محاسبه کارمزد انتقال بانک قرار خواهد گرفت.

۱۸- در صورت تمایل مشتری به داشتن نسخه چاپی براساس مفاد آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین اقدام می‌شود.

۱۹- پس از پایان طرح و تعیین سود و زیان آن، میزان سود یا زیان متعلقه به هر یک از سپرده‌گذاران بر اساس میزان سهم شرکت‌زماندار مندرج در فصل حسابداری مشارکت راستین در آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین و سایر موارد مرتبط در آن آیین‌نامه محاسبه و تعیین می‌شود. سود محاسبه شده به حساب آخرین دارنده گواهی که مشخصات او بعنوان مالک گواهی در سامانه بازار گواهی راستین بانک ثبت شده است، واریز شده و مراتب از طریق ارسال صورت حساب به مشتری، به اطلاع وی رسانده می‌شود. در خصوص طرح‌های مشمول زیان، با استفاده از پوشش بیمه‌ای تعبیه شده تا سقف مبلغ اسمی گواهی اقدام به جبران زیان خواهد شد.

تبصره ۵: در شرایط استثنایی مشمول زیان علیرغم تمهیدات در نظر گرفته شده بیمه‌ای، زیان متعلقه به سپرده‌گذار محاسبه و از مبلغ اسمی گواهی راستین کسر و مابقی به حساب آخرین مالک گواهی که مشخصات او بعنوان مالک گواهی در سیستم بازار گواهی راستین بانک ثبت شده است، واریز می‌شود. مراتب از طریق ارسال صورت حساب به مشتری اطلاع داده می‌شود.

۲۰- تسویه حساب طرح‌ها پیش از شروع عملیات تسویه حساب از طریق اطلاع رسانی سیستم بازار گواهی راستین بانک به اطلاع مشتریان خواهد رسید. پس از شروع عملیات تسویه حساب، امکان معامله گواهی‌های طرح مربوط در بازار گواهی راستین بانک غیرفعال شده و تا تعیین وضعیت نهایی طرح از لحاظ سود یا زیان امکان معامله گواهی‌های مربوط در سیستم میسر نخواهد بود.

۲۱- پس از واریز سود به حساب مشتریان و یا برداشت زیان احتمالی از حساب آنها تمامی سریال‌های مربوط به گواهی‌های راستین طرح تسویه حساب شده به صورت سیستمی با پر شدن فیلد خاص با برچسب مشخص از قسمت گواهی‌های فعال پایگاه داده بازار گواهی راستین بانک به قسمت گواهی‌های تسویه شده منتقل و سایر جداول و بانکهای اطلاعاتی در بازار گواهی راستین بانک اصلاح و به روز می‌شود. سریال تمامی گواهی‌های راستین تسویه حساب شده نیز به صورت خودکار از پروفایل مالک گواهی، حذف خواهد شد.

۲۲- دارندگان گواهی پذیره مربوط به طرح‌های پایان‌ناپذیر تا زمان تبدیل گواهی‌ها به سهام امکان معامله گواهی‌های پذیره را در بازار گواهی راستین بانک خواهند داشت.

منابع

- مستندات بانکداری راستین در سایت <http://www.bidabad.com> قابل دسترس است.
۱. بیژن بیدآباد، ژینا آقاییگی، مهستی نعیمی، آذرنگ امیراستوار، سعید صالحیان، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدیزاده چله‌بری، بیژن حسین‌پور، سعید شیخانی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی‌پور، نادیا خلیلی ولائی. (کتاب) طرح تفصیلی بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، ۱۳۸۷.
 ۲. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-pls.pdf>
بیژن بیدآباد، ژینا آقاییگی، آذرنگ امیراستوار، ابوالفضل هزاوه، علیرضا شفیعی، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدی‌زاده، علی حیات‌داودی، بیژن حسین‌پور، سید علی حسینی، اکبر شالی، محمد کاشفی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی‌پور، علی کوثری، باقر عین‌اله زاده، مهستی نعیمی، نادیا خلیلی ولائی، شاکری. (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی مضاربه (MFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۸۹.
 ۳. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-mfs.pdf>
بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، ابوالفضل هزاوه، علیرضا شفیعی، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدی‌زاده، علی حیات‌داودی، بیژن حسین‌پور، سید علی حسینی، اکبر شالی، محمد کاشفی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی‌پور، علی کوثری، باقر عین‌اله زاده، مجید ناصری، مهستی نعیمی، نادیا خلیلی ولائی، شاکری. (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی جعاله (JFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۸۹.
 ۴. <http://www.bidabad.com/doc/detailed-jfs.pdf>
بیژن بیدآباد، امیر عباس سیاهپوش، مهتاب میرزایی قاضی، سمیه الجبوری، زینب غلامی، امیر شریفی، امیر شمس شهرام اکبرزاده. (کتاب) طرح تفصیلی گواهی قرض الحسنه پس‌انداز، بانک قرض الحسنه مهر ایران، ۱۳۸۹.
- <http://bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh-bi-vam.pdf>

<http://bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh.ppt>

۵. بیژن بیدآباد، امیرعباس سیاهپوش، مهتاب میرزایی قاضی، سمیه الجبوری، زینب غلامی، امیر شریفی، امیر شمس، شهرام اکبرزاده. (کتاب) طرح تفصیلی گواهی قرض الحسنه پس انداز با گواهی امتیاز حق وام، بانک قرض الحسنه مهر ایران، ۱۳۹۰.

<http://bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh-ba-vam.pdf>

۶. بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی مقاسطه (IFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS). اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-ifs.pdf>

۷. بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی اجاره (RFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS). اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rfs.pdf>

۸. بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تکافل اجتماعی راستین (RST)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rst.pdf>

۹. بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تأمین مالی امانی (BFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-bfs.pdf>

۱۰. بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تأمین شخصی راستین (RPS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rps.pdf>

۱۱. بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، مریم حیدری، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهرروز، (کتاب) پیشنهاد لایحه قانونی بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-banking-bill.pdf>

۱۲. بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، مریم حیدری، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهرروز، (کتاب) پیشنهاد آئین‌نامه اجرائی بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-banking-regulation.pdf>